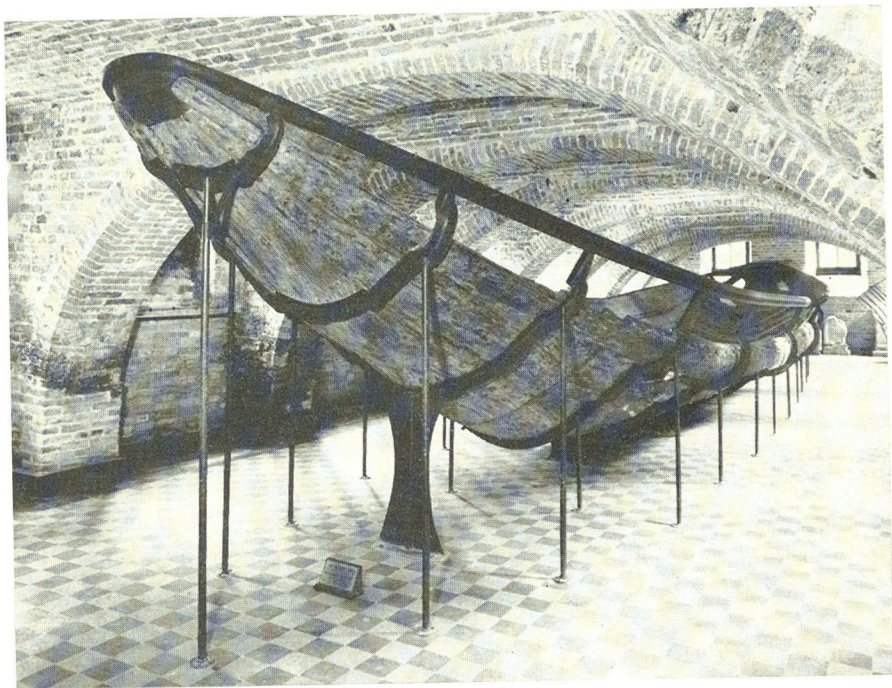

HET KUNSTWERK VAN DE MAAND

oktober 1967

Het Utrechtse schip, ca. 800 na Chr.

De oudste en grootste scheepsvondst in Nederland, het Utrechtse schip, is op 5 december 1930 bij graafwerken aan de noordelijke stadsrand van Utrecht blootgelegd. Blijkens de koolstof-analyse (C 14) werd het hout gekapt omstreeks 800 na Chr. De vindplek is een oude Vechtoever uit de tijd dat de Vecht nog hoofdstroom was van de Rijn. Toen het schip door ouderdom lek en onbruikbaar was geworden, werd het op de oever achtergelaten na uitsloping van al het bruikbare materiaal. In de loop der eeuwen is het steeds verder ondergeslibd. De unieke vondst vormt een der merkwaardigste stukken in de verzamelingen van het Centraal Museum.

Men denke zich een hecht, gestroomlijnd, overdekt en platboomd zeilschip, 17,8 m lang, midscheeps 4 m breed, met een kiel uit één boomstam, in klinkerverband gebouwd door ophoging van een eiken boomstamkano met twee boordgangen beiderzijds. Zware opgenagelde lijsten beschermen kielgangснаad en bovenboordsrand; stevenplanken sluiten de einden af. De mast was in het dek ingebouwd vlak voor het luikhoofd met zijn gangboorden ter weerszijde. Een enkel riempaar, dat bij de voortbeweging geen wezenlijke rol speelde en door twee man staande werd bediend, vergemakkelijkte bij ongunstige wind het sturen, daar een scheg ontbrak en het schip dientengevolge slecht naar de bakboordstuurriem luisterde. Een loze kiel bestaande uit afneembare, de bodem verbredende platen zorgde voor evenwicht, samen met het gewicht van de midscheeps wijde bovenlijst. Het schip was met wilgen pennen getimmerd, afgezien van enkele bij herstellingen aan de voorplecht aangebrachte ijzeren spijkers, en gebreeuwd met gedroogd mos.

Het vaartuig, dat noch een romeins noch een vikingschip maar een inheems werk is, toont het hoge peil aan van de scheepsbouwtechniek in de karolingische tijd; tevens vertegenwoordigt het een belangrijke overgangsvorm tussen kano en opgebouwd schip. Het is als prototype voor veel onzer huidige binnenschepen te beschouwen. Tevens was het als incidentele kustvaarder gedacht, een feit waarop de ranke en hechte bouw en het niveauverschil van een voet tussen voor- en hogere achtersteven lijken te wijzen.

Het Utrechtse schip is permanent opgesteld in de kelder van het Centraal Museum, Agnietenstraat 1. (Buslijn 2)